

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. május 11.

SZERB NEMZETISÉGI NYELV ÉS IRODALOM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

УПУТСТВО ЗА РЕШАВАЊЕ ЗАДАТАКА

I. РАЗУМЕВАЊЕ ТЕКСТА

1. Више од 30 година је обављао руководеће функције.

2 бода

2.

Погрешно	Тачно
доживео је крај Првог светског рата	умро је пре завршетка рата, 1917. г.
преци су му живели у Коморану од 16. века	преци су му се доселили у Коморан у 18. веку
црквени печат је из 15. века	црквени печат је из 16. века
био је градоначелник Коморана	био је градоначелник Сентандреје
Мађари су га заборавили	код Мађара је слављен због градоначелничких заслуга

5 бодова

3. Јавор: сентандрејско певачко друштво и читаоница

Привредник: друштво за помоћ сиромашној српској деци у Монархији

Српска банка: најзначајнија српска финансијска установа у Монархији

3 бода

4. Због својих заслуга на челу града.

2 бода

5. слављен – мушки род, једнина, названа – женски род, једнина, компонован – мушки род, једнина, поклоњен – мушки род, једнина

4 бода

6.

конфесија – вероисповест

житељ – грађанин

пород – деца

заклада – фондација

4 бода

7. 1872. године, када је Сентандреја подигнута на ниво града, када се у Угарској увела локална самоуправа.

4 бода

8. Њих двоје су давали прилоге, оснивали фондације, додељивали појединачне помоћи приликом годишњица.

4 бода

9.

важне: непостојано „а“, српства: једначење по звучности,

потпредседник: једначење по звучности, прилозима: сибиларизација

4 бода

---

10. Захваљујући мудрим потезима Е. Думче, Срби су обављали послове у управи града, били су имућни.

3 бода

11. Думча је финансијски помогао и људима других националности и вера.

2 бода

12. Место својој за сву децу: пасус 7
Радни напори се награђују: пасус 4
Далека прошлост: пасус 2

3 бода

Укупно: 40 бодова

II. АРГУМЕНТИСАЊЕ ИЛИ ФУНКЦИОНАЛНА ПИСМЕНОСТ

Обим рада је 120-200 речи. (Укупно: 10 бодова)

Изабери један од два задатка:

Прихвата се свако адекватно решење у којем кандидат на одговарајући начин/у складу са карактеристикама изабране теме напише рад.

Могућа решења:

А) Аргументација: садржи аргументима поткрепљен став. Рад има логичан редослед излагања мисли: заузимање става, убедљиво објашњење става аргументима, навођење личних примера. Нпр.: разлике између књижаре и интернет тражилице (које су добре, а које су лоше стране, предности штампане књиге (дуже трају, у књижарама се могу прелистати, па и вратити), предности електронске књиге (на малом месту се могу чувати, лакше их је носити са собом). Лични примери: искуства са штампаном књигом и са електронском књигом.

Б) Мотивационо писмо: Предузеће и понуђену врсту посла замишља кандидат. Текст треба да садржи све елементе мотивационог писма: навођење назива предузећа, контакт особе, предмет писма, ословљавање, повод јављања (објављени конкурс, врста посла), кратко образложење, приказ дотадашњег радног искуства, представљање – истицање личних особина у вези са послом (нпр. поузданост, комуникативност, иновативност, добра сарадња са колегама, није конфликтна особа итд.), поздрављање, датум, потпис, давање више могућности доступности (мејл адреса, телефонски број, поштанска адреса).

III. САСТАВЉАЊЕ ТЕКСТА (400-800 речи)

А)

АНАЛИЗА КЊИЖЕВНОГ ДЕЛА

Кандидат тачно поставља дело у књижевном правцу и простору: српска књижевност 20. века, неореалистична проза. Андрићева дела о мостовима: На Дрини ћуприја (роман-хроника), Мост на Жепи (приповетка) Мостови (лирски фрагмент).

Андрић у мостовима види функцију спајања. Главни лик његовог капиталног романа На Дрини ћуприја је мост који спаја скоро пет векова и уз то разне људске судбине. Испреплићу се легенде са историјским догађајима. Нпр.: легенда о црном Арапину, Лепој Фати итд., данак у крви, анекс Босне, Карађорђева буна итд.

Грађење моста сведочи о људској жељи да се далеки и различити светови споје, симболично, да се различити видови културе, људи разумеју. Градитељ моста је код Андрића сам уметник који ствара уметничко дело (неимар у приповеци Мост на Жепи).

Осим горе наведених одредница прихвата се свако адекватно решење у којем ученик на одговарајући начин анализира књижевно дело.

Б)

КЊИЖЕВНА ПАРАЛЕЛА

Кандидат тачно поставља оба књижевна дела у књижевном правцу и простору: народна књижевност (прастара, синкретичност, варијанте, усмена књижевност, карактеристике епских песама, важна улога народног певача као уметника, стилске фигуре) и књижевност реализма (друга половина 19. века, објективност приказа, прозна остварења, утопистичка идила патријархалне породице).

Ликови у народној епској песми су углавном мушкарци, ова песма чини један редак изузетак. У њој се приказује жалост мајке која симболизује све мајке након косовске трагедије. Функција жена у епској хероини је бити ослонац свом мужу и деци, стоички трпети и све поднети и оплаквати јуначке жртве. Врло ретко се описује њихов физички изглед.

Лаза Лазаревић приказује мајку у патријархалном окружењу. Она је тиха и повучена, поштује свог мужа, али захваљујући њој опстаје породица. Морално је чврста. Јако верско осећање и поштовање обичаја је чине темељем породице.

Осим горе наведених одредница прихвата се свако адекватно решење у којем кандидат на одговарајући начин (према задатку) анализира књижевна дела.

Осим горе наведених одредница прихвата се свако адекватно решење у којем ученик на одговарајући начин анализира књижевна дела.

КРИТЕРИЈУМИ И МЕРИЛА ВРЕДНОВАЊА

Вредновање писменог теста

Централно Упутство за исправљање и вредновање (оцењивање) садржи распоред бодова, који се могу дати за поједине задатке. Упутство за исправљање и вредновање у насловним речима, одредницама садржи могуће садржајне елементе решења и могућности одступања од њих. На вредновање учинка кандидата не сме да утиче околност уколико лични став оцењивача одступа од опште прихваћеног става у односу на проблем, питање, појаву о којој је реч у задатку, као ни то ако се мишљење кандидата разликује од приступа, који се сматра опште прихваћеним.

Испитивач, који исправља тест, код сваког задатка означава правописне и језичке грешке, сходно типовима грешака, наведених у Упутству за исправљање и вредновање средњег степена. Својом коначном оценом вреднује правопис, уредност и уређеност рукописа.

Исправљање и вредновање низа задатака разумевања текста

Вредновање задатака уз разумевање текста обавља се на основу Упутства о исправљању и вредновању. Максимални број бодова је 40. Одговоре који се могу прихватити, односно, парцијалне бодове, који се могу дати, садржи Упутство за исправљање и вредновање. Испитивач, који исправља радњу, на њој записује број парцијалних бодова, односно, укупни број постигнутих бодова.

1.**Критеријуми вредновања (аргументисање или практично састављање текста)**

Квалитет садржаја – аргументи, тврдње, мисли	4-0 бодова
<ul style="list-style-type: none"> - састав кандидата се везује уз проблем, тему који су дати у задатку; - састав кандидата обухвата све задате критеријуме, садржи све тражене одговоре; - састав садржи одговарајући број аргумената, тврдњи; - састав је доказ да је кандидат схватио и разумео задатак, у стању је да о датом проблему веродостојно и објективно формулише своје лично мишљење; - садржајни елементи и тврдње, које је кандидат образложио реални су, упућују на проблем, уверљиви су и поткрепљени аргументима; - текст је кохерентан, не карактеришу га противречне тврдње, мисли ни предлози; - текст не садржи предметну грешку. 	
Композиција	3-0 бодова
<ul style="list-style-type: none"> - текст је у складу са критеријумима типа и књижевне врсте датог задатка; - елементи композиције се јасно могу идентификовати; - редослед мисли текста је јасан, логично и размерно грађен, кандидат избегава понављања и нема у њему логичких празнина; - текст је подељен на ставке/одељке; - у тексту су на одговарајући начин употребљена средства семантичке и граматичке кохезије; - текст је одговарајућег обима (од 120-200 речи). 	
Језички захтеви (стил, језичка правилност)	3-0 бодова
<ul style="list-style-type: none"> - кандидат користи језички регистар, који је у складу са типом и књижевном врстом текста те говорном ситуацијом; - текст карактерише прецизно коришћење фонда речи и израза који одговарају теми; - реченице у тексту су разноврсне по саставу и модалности; - текст је по језичкој исправности беспрекоран. 	

Бодовне вредности разумевања текста, аргументовања, те стварања практичне врсте текста

Разумевање текста и аргументовање, те стварање практичне врсте текста	Задатак разумевања текста	40 бодова
	Задатак стварања текста	10 бодова

2.**Критеријуми вредновања и оцењивање стварања текста код интерпретације уметничког дела**

Квалитет садржаја – може се дати укупно 25 бодова	
Разумевање базичног текста и задатка; његовог контекста (предметно знање у вези са задатком, општа информисаност; усклађивање елемената одговора са критеријумима задатка и базичном тексту; прецизно уочавање проблематике, уочавање суштине, придржавање теме, богатство мисли, релевантни примери, изношење личног мишљења).	
25-20 бодова	- одговара, упућује и својим одговором обухвата све критеријуме, назначене у задатку;

	<ul style="list-style-type: none"> - изложене, образложене и објективне тврдње и закључци; - способност оцењивања, релевантни вредносни судови; - информисаност сходно критеријумима интерпретације (појмови, оправдани примери и позивања) – уверљива примена;
19-15 бодова	<ul style="list-style-type: none"> - делимично удовољавање критеријумима задатка; - местимично излагање тврдње, констатације; - информисаност сходно критеријумима интерпретације (појмови, оправдани примери и позивања) – делимично прихватљива примена, евентуално предметне грешке; - релевантно мишљење у више исправних елемената излагања;
14-10 бодова	<ul style="list-style-type: none"> - за текст је карактеристично да само мањкаво удовољава критеријумима задатка; - мало релевантних и изложених тврдњи, местимично неутемељени закључци; - ограничена појмовна информисаност, јављају се предметне грешке; - настоји формулисати релевантно мишљење;
9-5 бодова	<ul style="list-style-type: none"> - једва рефлектује на задатке на основу прописаних критеријума; већином површна објашњења, неутемељене тврдње; - мањкаво предметно и појмовно знање, повремене основне грешке; - настоји формулисати мишљење које се може идентификовати;
4-0 бодова	<ul style="list-style-type: none"> - не рефлектује на задатак на основу прописаних критеријума, много је објашњења без садржаја, недостатак појмова или карактеристично погрешно коришћење појмова; - забуне, ставови који се једва или никако не могу препознати;
<p>Композиција текста – може се дати укупно 5 бодова Формирање текста (излагање, логичност, удовољавање критеријумима књижевне врсте); композиција (кохеренција, сразмерност, рашчлањеност, обим: 400-800 речи).</p>	
5-4 бода	<ul style="list-style-type: none"> - кохерентно грађен редослед излагања; - сразмерно рашчлањена композиција: одељци, најаве, разрада, закључци; - адекватан обим;
3-2 бода	<ul style="list-style-type: none"> - делом систематски редослед излагања; - несразмерни елементи композиције, елементи композиције су преобимни и/или недостају (одељци, најаве, разрада, закључци); - очекивани обим;
1-0 бодова	<ul style="list-style-type: none"> - несигуран редослед размишљања, редослед размишљања који се не може идентификовати, следити; - упадљиво много грешака, недостатак у рашчлањивању текста; - обим мањи од очекиваног;
<p>Језичка захтевност (стил, језичка правилност) – може се дати укупно 10 бодова Према критеријумима језичког регистра, фонда речи и језичке норме.</p>	
10-8 бодова	<ul style="list-style-type: none"> - одговарајући језички регистар; - тачно и јасно формулисање мисли и реченица; - правилно употребљен, богат фонд речи, прилагођен критеријумима интерпретације; - изражајан, нијансиран и доследан начин презентације; - евентуално неколицина мањих језичких несигурности;
7-6 бодова	<ul style="list-style-type: none"> - течно формулисање мисли, јасна конструкција реченица; - фонд речи одговара критеријумима интерпретације; - већим делом егзактна презентација;

	- евентуално неколико језичких грешака, које не утичу на бит интерпретације;
5-3 бодова	- презентација, коју карактерише недовршеност, претерана кићеност; непрецизности у формулисању реченица које ометају разумевање; језичке грешке; - несигурности у језичком регистру;
2-0 бода	- већи део текста карактеришу незахтевност и површност; - стилске и језичке грешке, које у основи спречавају разумевање текста; сиромашна и нејасна конструкција реченица; - сиромашан фонд речи, употреба речи која омета разумевање текста.

Задатак стварања текста интерпретативне анализе уметничког дела	Садржајни квалитет		25 бодова
	Језички квалитет	Композиција текста	5 бодова
		Језичка захтевност (стил, језичка правилност)	10 бодова

3. Вредновање правилног писања и уредности, уређености рукописа

Правопис - сходно удовољавању правописним правилима; узимањем у обзир: тешке грешке, мање грешке и правила о реченичним знаковима/интерпункцији, на основу јединствених начела бодовања, наведеним у Упутству за исправљање и вредновање.

Бодовање правописних грешака

Правопис радње се вреднује на начин да се сабирају правописне грешке из разумевања текста и стварања текста. За исте грешке, које се понављају, бодови се одузимају само једанпут. Максимални број бодова за правопис: **8 бодова**.

Врста правописних грешака	Број казних бодова
не превелика правописна грешка (нпр.): грешке у писању интерпункцијских / реченичних знакова; састављено и растављено писање мање познатих речи; писање ч/ћ; ије/је итд.	1 бод
тежа правописна грешка (нпр.): писање великог почетног слова (имена установа, организација, припадника народа итд.; писање негације; растављање речи на слоге на крају реда, писање речи с гласовним променама итд.	2 бода

Прерачунавање казних бодова у испитне (правописне) бодове

Број бодова који се одузимају	Број испитних бодова
0-2	8
3-4	7
5-6	6
7-8	5
9-10	4
11-12	3
13-14	2
15-16	1
више од 16	0

Бодовање уредности текста и рукописа

Једва читљив или нечитљив рукопис у већем делу текста, текст је пун исправака, који се не могу следити, правописни и дијакритички знакови површно писани.	0 бодова
Текст је већим делом уредан и читљив, број грешака (исправљање, бележење знакова интерпункције и дијакритичких знакова) се може свести на неколицину.	1 бод
Уредан рукопис, исправке су у складу са правилима, знакове пише правилно.	2 бода

Сумирање бодова писмене радње

Разумевање и аргументовање или стварање практичне врсте текста	Разумевање текста	40 бодова
	Стварање, формулисање текста	10 бодова
Стварање, формулисање текста интерпретативне анализе уметничког дела	Садржајна каквоћа	25 бодова
	Језичка каквоћа	15 бодов а
Правопис		8 бодова
Уредност рукописа		2 бода

Означавање композицијских, језичких и правописних грешака

Знак за нови пасус: обрнуто слово z

Недостатак означавања новог пасуса: √

Знак за недостатак у тексту: -----

Садржајна грешка: _____

Ред речи, реченица, одломака: 1. 2. 3.

Логичка или језичка супротност: : ↔

Знак за језичке грешке: ~~~~~

Знак за правописне грешке: ==

Састављено писање   ⊕

Растављено писање: ⊖

Правопис се оцењује према матурском упутству који је на снази. Испитивач подвлачи ортографске грешке, затим према упутству одређује укупни број бодова за правопис.